

tökeszegénysége a fejlődést nálunk is oly irányba fogja terelhetni, mint amilyent Olasz- és Franciaországban láttunk, hol a fundus instructus rendszerint a bérbeadó tulajdona.

Szükség van arra, hogy *társasági jogunk*, különösen a hasonbérletársaságokra vonatkozólag, megfelelően kiegészíttessék. Egyrészt az egyszerű magánjogi társaság tétessék életképessé, másrészt a *közkereseti és betéti társaságok* mintájára a földbirtokok hasznosítására megfelelő felügyelet alatt álló mezőgazdasági társaságok alakulhassanak.

Lehetővé kell tenni a vízhasználati társaságok mintájára oly *mezőgazdasági célú társulatok* alakítását, melyek lehetővé tegyék közös mezőgazdasági célok elérését, különösen a közös érdekű utak építését és fenntartását. A dűlőútakra vonatkozó jelenlegi rendelkezések nem elégségesek.

A *részletüzlet* tekintetében a most szőnyegen lévő tervezet túlzottnak látszik.

Enyhíteni kellene a telepítési törvénynek a *parcellázási hirtelre vonatkozó rendelkezéseit is*, annál is inkább, mert itt a Pénzügyi Központ ellenőrzése a visszaéléseket megakadályozhatja.

Egészen véve az előadó szerint mélyremenő változtatásokra nincs szükség. Fontosabb, hogy a gazdavédelmi rendeletek által teremtett kivételes helyzetet s a válságok következményeit ellensúlyozzuk. Ha ez megtörténik, megjön a bizalom s ezzel a hitelszervezet teljesítőképessége is, mely megadja a lehetőséget arra is, hogy a hosszúlejáratú kölcsönök alapját képező kötvénykibocsátás kezdetét vehesse.

JOGALKOTÁS.

Uj jogszabályok.

A munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1937: XXI. t.-c.-nek az 1884: XVII. t.-c. és az ezt kiegészítő törvények, valamint a bányatörvény hatálya alá eső ipari (kereskedelmi) bányá- és kohóüzletben, üzembn vagy vállalatban foglalkoztatott alkalmazottak tekintetében végrehajtása tárgyában hozott 3000/1938. Ip. M. számú rendelet (B. K. 24. szám).

A *rendelet hatálya nem terjed ki* a vezető állást betöltő alkalmazottra, arra akinek évi illetménye a 6000 pengőt meghaladja, a MNB. alkalmazottaira, az 1898: XXIII. t.-c. alapján alakult községi hitelszövetkezetek alkalmazottaira.

A *tisztviselők munkaideje* a munkaközi szünetek beszámítása nélkül 24 óra alatt 8 óránál és hetenkint 44 óránál hosszabb nem le-

het. Ezen az időponton túl csak ügyeletes szolgálatot lehet tartani a halaszthatatlan teendők ellátására, de az ügyeletes munkaideje sem lehet hosszabb a fenti munkaidőnél. *Ügyeletes szolgálat* címén a legalább 5 tisztviselőt foglalkoztató üzletben, üzemben vagy vállalatban az alkalmazott tisztviselőknek legfeljebb $\frac{1}{3}$ részét és egy tisztviselőt havonta legfeljebb egy ízben szabad foglalkoztatni. Ez nem vonatkozik a víz-, gáz- vagy villamosműre.

A tisztviselők megállapított munkaideje a hétnek egy vagy több köznapján 8 óránál rövidebb, a hét más köznapján a szombatot kivéve a munkaidőt legfeljebb 9 órára lehet emelni, de így sem lehet több, heti 44 óránál.

A munkaadó a munkaidőt elkerülhetetlenül szükséges mértékben meghosszabbíthatja erőhatalom vagy elemi csapás elhárítása vagy következményeinek megszüntetése, nyersanyagok egész- vagy félgyártmánynak romlástól megóvása, üzemi gép és berendezés sürgősen szükséges javítása, a félévi vagy évvégi leltár, mérleg és zárószámadás elkészítése, végül hatósági rendelkezés folytán szükségessé vált előre nem látott sürgős munka elvégzése érdekében, de leltár, mérleg és zárószámadás elkészítése miatt meghosszabbított munkaidő nem lehet több napi 10 óránál.

A munkaadó a fentebb megállapított munkaidőt egy naptári évben összesen legfeljebb 60 munkaórával hosszabbíthatja meg, ha ez rendkívüli munkatorlódás folytán feltétlenül szükséges, *a túlmunka ideje* azonban hetenkint 10 órát nem haladhat meg. Túlmunkának kell tekinteni a fent említett rendkívüli munkák kivételével a heti 44 órán túl végzett munkát. A túlmunkát a munkaadó a rendes munkaidőre eső óradíjnál legalább 25%-kal magasabban köteles díjazni, a rendes munkaidőre eső óradíjnak az egy hónapra járó illetmény (törzsfizetés, lakáspénz és rendszeres pótlék) $\frac{1}{150}$ részét kell tekinteni. A túlmunka folytán előállott követelést attól a naptól számított egy év alatt lehet érvényesíteni, amely napon a tisztviselő megkárosításáról tudomást szerzett, amennyiben az igény érvényesítése időközben el nem évült.

Az ipari bánya és kohóüzletben, üzemben vagy vállalatban alkalmazott oly tisztviselő valóságos munkaideje, akinek közreműködése nélkül a termelő munkát folytatni nem lehet, az illető vállalatban alkalmazott munkások munkaidejével azonos, sőt szükség esetén e munkaidőnél napi félórával hosszabb is lehet. Az ilyen tisztviselők tekintetében túlmunka az olyan időben végzett munka, amely a hatályban lévő rendelkezések szerint a munkások tekintetében túlmunkának számít. A fent említett félórai idő azonban figyelmen kívül hagyható.

Ha a munkaidő 8 óránál hosszabb, de 9 órát meg nem halad, legalább $\frac{1}{2}$ óra, 9 óránál hosszabb idő esetében pedig legalább egy óra *munkaközi szünetet* kell adni.

Az itt ismertetett rendelkezések hatálya nem terjed ki a nyílt árusítási üzletekben, valamint az azokkal kapcsolatos irodai és raktárhelyiségekben alkalmazott tisztviselőkre, utazó tisztviselőre és a Giro- és Pénztár Egylet r.-t. tisztviselőire. Fenti rendelkezések 1938. március 1.-én lépnek hatályba.

Ha az iparban (kereskedelemben) bányászatban vagy kohászatban a munkabérek indokolatlanul alacsonyak, a munkavállalóknak fizetendő *legkisebb munkabérek hivatalos megállapításának van helye*. E megállapításra hivatkozott bizottságot és bizottságokat az illetékes miniszter állítja fel. Az a munkaadó, akinek vállalatára a megállapított legkisebb munkabérek érvényesek, köteles az ezt feltüntető hirdetményt a munkavállalók által könnyen látható helyen olvashatóan a munkahelyiségekben kifüggeszteni. Ha a munkaadó a megállapított legkisebb munkabérből bármilyen címen valamit levon, köteles a munkabér esedékessége alkalmával a munkavállalónak részletes elszámolást adni. A munkavállaló a munkaadótól a valóban fizetett és a megállapított legkisebb munkabér közötti különbséget és a munkabér késedelmes fizetéséből származó kárának megtérítését követelheti attól a naptól számított egy év alatt, amely napon a munkavállaló a megkárosításról tudomást szerzett, feltéve, hogy igénye időközben el nem évült. Az *elévülés* határideje 3 év.

Ugyanannál a munkaadónál eltöltött egy évi folytonos szolgálat után évenként legalább 6 nap *fizetési szabadságot* kell adni. Az évenkénti fizetési szabadság a végzett munka minőségének és az eltöltött időnek növekedésével ugyancsak nő. A tanoncoknak és 16-ik életévüket be nem töltött fiatakorúaknak 14 napi szabadságot kell adni. Az évenkénti fizetési szabadság legrövidebb tartamába nem lehet beszámítani sem a törvényes munkaszüneti napot, sem azokat a napokat, amelyen az alkalmazott betegség, baleset vagy lebetegedés miatt nem teljesített szolgálatot, kivéve, ha a betegség a szabadság megkezdése után következett be. E rendelet alapján fizetési szabadságot elsősorban annak a munkavállalónak kell adni, aki az 1938. év folyamán bármikor egy évi folytonos szolgálatot betöltött. A fizetési szabadság legrövidebb tartamának növekedése szempontjából az 1937. évi január hó 1. napjától eltelt szolgálati időt kell számításba venni. A munkaadó az ily módon igénybe vett szabadság egész tartalmára köteles alkalmazottjának rendes illetményeit megfizetni. A szabadságot rendszerint osztatlanul kell megadni, ha csak a munkaadó és az alkalmazott a megosztásban kifejezetten meg nem egyezett. A szabadság azonban ilyen esetben sem osztható két munkanapnál kisebb részletekre. Az alkalmazottnak nem szabad fizetési szabadságának tartama alatt ellenszolgáltatásért munkát vállalnia.

A rendelet évenkénti szabadságra vonatkozó rendelkezései a tanoncokra és kiskorúakra vonatkozó rész kivételével nem terjednek ki olyan kisipari vagy kiskereskedő alkalmazottaira, aki üzletében, üzemében vagy vállalatában — a tanoncokat és a 16 éven aluli mun-

kásokat nem számítva — állandóan legfeljebb két alkalmazottat foglalkoztat.

E rendelkezések 1938. február 1.-én lépnek hatályba.

Magyar—cseh fizetési forgalom (MNB. 293. számú körlevele).

1938. január 1.-étől kezdve *magyar hitelezők részére* Csehszlovákiából történő minden nem árutartozással kapcsolatos fizetést a MNB.-nak a CsNB.-nál vezetett „B gyűjtőszámlája“ javára kell teljesíteni. Ez a rendelkezés különösen a következő fizetésekre vonatkozik: ingatlanok hozadéka, (lakásbér, haszonbér stb.); kereskedelmi, ipari, közlekedési és egyéb vállalatok hozadéka; osztalékok kötvényszelvények és kisorsolt címletek ellenértéke; az előbb felsorolt vagyontárgyaknak, valamint értékpapírok eladásából származó összegek, hitelek visszafizetése, törlesztése, továbbá hozományok és örökségek. Időszakonként visszatérő és szerződésileg biztosított fizetések, mint nyugdíjak, szolgálati illetmények, tantiémek, mindennemű végkielégítés, licenccdíjak, szerzői díjak és más hasonló fizetések; fuvardíjak, szállítmányozási költségek, menetjegyek stb.

A B gyűjtőszámlára lefizetéseket a CsNB. felelőssége mellett a következő fizető helyeknél lehet teljesíteni: Agrárni Banka Csehszlovákia, Prága és Slovenská Banka Bratislava. E gyűjtőszámlára történt befizetés által a csehszlovák adós kötelezettsége alól mentesül. A gyűjtőszámlára a befizetésekét csehszlovákia területén kell teljesíteni. Harmadik állam pénznemében meghatározott csehszlovák fizetési kötelezettségek összegét az illető devizának prágai tőzsdén jegyzett utolsó hivatalos középárfolyamán kell csehszlovákia területére átszámítani, pengőre szóló csehszlovák követelések átszámításánál pedig a MNB. által a csehszlovákia területére megállapított mindenkor felárral növelt hivatalos pénzárfolyam szolgál alapul.

A MNB. a „B gyűjtőszámla“ terhére csehszlovákia területén fog kiutalni *csehszlovák hitelező* olyan magyarországi követelésének kiegyenlítésére, amely olyan természetűek, mint az első bekezdésben felsoroltak. Kivételt képeznek azon hosszulejratú kölcsönök (záloglevelek és kötvények) kamatszelvevényei, amelyek 1937. július 1. után váltak vagy válnak esedékessé, továbbá 1937. június 1. előtt váltak esedékessé, de az akkor érvényes előírásoknak megfelelően bemutatás hiányában 1937. június 4.-ig valamely megbízott pénzintézetnél vezetett zárolt számlán való jóváírás céljából beváltásra nem kerültek.

A magyar adós a „B gyűjtőszámláról“ történt kifizetés által kötelezettsége alól mentesül. A pengőösszegeknek Csehszlovákia területére való átutalásánál a csehszlovákia területére átszámítása felár hozzászámításával növelt legutolsó hivatalos áruárfolyamon történik.

Az első bekezdésben nem említett követelések átutalása tekintetében a két jegybank esetenként fog megállapodni.